

Krisztusban Kedves Gyászoló Testvérek!

Minden új sírgödörbe révedező tekintettel nézünk, minden új koporsó mellett szorongással állunk meg mi emberek. Hiszen minden sír értéket takar, minden koporsó életet rabol el. De vannak sírok, melyek előtt megdőbbenve állunk meg, vannak koporsók, melyeket különös meghatódottsággal veszünk körül. Ilyen különösen döbbenetes ez a mostani koporsó is, melyet apró árvák, fiatal özvegy, korán özvegyen maradt édesanya vesz körül. Döbbenetes azért, mert ez a koporsó különösebben juttatja eszünkbe, hogy milyen bizonytalan a mi földi életünk, pedig szeretnénk nagyon bizonyosnak tudni. E mellett a koporsó mellett különösen igaznak hangzik a költő szava, amikor ezeket írja:

*Nem bizonyos,
Ha elszunnyadunk, hogy fölébredünk,
Ha elutazunk, hogy megérkezünk,
Hogy learatjuk azt, amit vetettünk,
Hogy megtarthatjuk azt, amit szereztünk,
nem bizonyos, hogy kinyílik a rózsza,
Hogy a kenyérből mindig lesz egy morzsza,
Hogy felnő minden fa, virág, gyerek,
Hogy mozdulatlan állnak a hegyek,
Hogy nem lesz soha gazság az igazságból,
Nem válik gyász, bánat a vigasztalásból.
Kéért ma égünk, hogy holnap is szeretjük,
Mit ma ígértünk, hogy holnap megtehetjük.
Nem bizonyos itt semmi, semmi sem.
Mégis építünk, bízunk, remélünk,
Gyűjtünk, mulatunk, égünk, ígérünk...
De arra alig-alig gondolunk -
Hogy egy bizonyos: az, hogy meghalunk!*

Igen! Egy bizonyos, az, hogy meghalunk. Harcolunk, alkotunk, találmányainkkal ámulatba ejthetjük a világot, lehet részünk a munka, vagy fürdőző pihenés, csendes

otthon és viruló egészség, a háttérben ott leselkedik a csontkarú Rém, a halál. És mi emberek félünk a haláltól. Mert a halál a tovább nem élést, a megsemmisülést jelenti számunkra csupán. Szörnyű gondolat, kegyetlen gondolat az: nem lenni többé. Majd megy minden tovább a maga útján, de nélkülem. Az emberek továbbra is járnak-kelnek, tesznek-vesznek, de nélkülem. Továbbra is lesznek ünnepek, lesz zene és tánc, lesz vidámság és élet, de nélkülem. Mert hát olyan szép ez az élet! Érdekes dolog, hogy amíg az ember él, egyre azon panaszkodik, milyen nehéz is az élet. Csak amikor ki kell mennünk belőle, jajgatunk valamennyien, hogy csak ne, még ne egy kicsit. Bizonytal nem ezt a sok küzdelemmel, szenvedéssel teli életet tartja az ember valami nagy értéknek, a mindennapi robotot, gondot és csalódást, azzal a kevéske örömmel, amit néha nyújt, találja itthagásra sajnálatra méltónak, hanem ha ezt az életet megszokta, ismeri, a másiktól pedig nem tudja még, milyen, hová visz és merre hív. Mert nagyon sötét az út, amely ebből a világból egy másikba átvezet.

De ennek a csontkarú rémnek van egy hatalmas ellenfele, legyőzője, a keresztény remény. Hinni, hogy azt a sötét sikátort is, mely az egyik életből a másikba átvezet, az Úr keze építette. Hinni és bízni abban, hogy olyan élet is van, mint amelyet mi megszoktunk és megtanultunk. Hinni és bízni, hogy a gödörbe hullással nincs vége mindennek. Hinni és bízni, hogy minden síri pompa és gyászos enyészet, minden száműzetés e világból egy borzalmasan erős, de ugyanakkor minden anyai kéznél lágyabb kéz munkája. Hinni és tudni, hogy nincs szeretőbb jegyes, nincs becéző szülő, aki simogatásban és forróbban ölelne magához, mint ahogy a teremtő Isten ölel, amikor majd klinika és kórház, szenvedés és gyász, koporsó és temető rettenet feloldódik az ő boldog színelátásában. Hinni és tudni, hogy nem kegyetlenül igazságtalan a világot elrendező alkotó, hogy teremtményeibe, az emberbe azért oltott bele annyi nemes vágyat és törekvést a szép után, a jó után, a szeretet és igazság után, hogy kielégíteni soha ne engedje. Már pedig ki mondhatná közülünk emberek közül: nekem elég volt már a szeretetből, a szépségből, a jóságból, teljesen kielégített, nem vágyom továbbiak után. Hinni és tudni. Hogy kell legyen hely és idő, ahol és amikor minden szívembe oltott vágy, mely itt a földön 70-80 esztendőn keresztül űzött, hajtott előre, csalogatott maga után, de utolérni nem tudtam, kielégítésre talál, ahol megnyugodhatom egy hosszú élet zaklatása, sikertelensége után. Hinni és tudni, hogy az értelem szikrája, mely bennem lobogott és alkotásra serkentett, nem kerül elhantolásra, nem lesz az enyészet áldozata. Ez az a csodálatos erő, mely a legsötétebb földi hatalmat, a csontkezű rémet, a halált egyedül képes legyőzni. Nem halok

meg egészen, kiált fel a keresztény ember a legszomorúbb koporsó láttán is. Vallom a költővel, vallom sok millió kereszténnyel:

*Elhervad a rózsza, lebull a levél,
Hiába hisz ember, hiába remél?
Hát semmi de semmi, ami vigasztal,
Ott túl amaz árkon újra tavasszal?
Sírhantra borulva egy anya zokog,
Majd feljön a hold, ragyognak csillagok.
Ott fenn a keresztfán suttogja a szél,
Kinyílik a rózsza, kibajt a levél!*

Krisztusban Kedves Gyászoló Testvérek! Itt állunk egy ifjú koporsójánál, egy fiatal lélettől búcsúzunk. Szinte nem is akarjuk elhinni, hogy nem látjuk többé, hogy véglegesen befejezte földi pályafutását, mely csak most volt felfelé ívelőben. És mi megrendült lélekkel vesszük most körül koporsóját, azt a hat szál szomorú deszkát, mely magába zárja egy fiatal szívnek minden élni akarását, félelmeit és gondját, de magába zárja árvák könnyeit, hitves zokogását, egy bánatos édesanyának minden keserűségét, testvérek fájdalmát, rokonoknak, munkatársaknak és mindannyiunk gyászát. Ezzel a koporsóval ismét szegényebbek lettünk. A veszteség nagy, mert sokan vannak a vesztesek között. És ha hullanak a könnyek a koporsó felett, megszentelt könnyek azok, mert a bánat a szeretet és őszinte részvét könnyei. De nem a vak kétségbeesés, nem a reménytelenség könnyei azok. Mert mi keresztények a koporsót Krisztus megdicsőült sírjának fényében szemléljük, aki azt mondta: Én vagyok a feltámadás és az élet. Hisszük, hogy a nagypénteki kálváriajarást követi a húsvét hajnalának fénye, minden fájdalmat és gyászt bearanyozó reménye.

És mielőtt az örök életben vetett hittel és reménnyel kikísérnénk ezt a nagyon szomorú koporsót a faluvégi csendes temetőbe, néma lakója hadd búcsúzzon megszomorodott édesanyjától, kinek 31 évvel ezelőtt a szívéről szakadt le, és most szívét szakítja a fájdalom korán távozó gyermeke láttán, akit szeretett, akit féltő gonddal, anyai szívének minden szeretetével nevelt és indított el az életúton. Búcsúzik feleségétől, kivel ezelőtt öt esztendővel állt a templom oltára előtt, hogy boldogan esküdjön holtáig tartó hűséget és szeretetet. Búcsúzik a legjobban sújtottaktól, a legnagyobb veszteséget szenvedőktől, három apró árva gyermekétől, akik benne a gondviselő, kenyeret kereső

édesapát vesztették el, és mint egykor apjuk, most ők is az árvák nagyon súlyos keresztjét veszik vállaikra.

Búcsúzik a testvérektől, kikkel egyetértésben, derűlátással osztotta meg a gyermekkor boldog éveit, osztozott a korai árvaság könnyel áztatott kenyérében. Búcsúzik nagyanyjától és sógorától, kit testvére révén testvérül fogadott, mert testvérenek sorsát az ő kezében biztosítva látta. Búcsúzik apósától, anyósától, kik felesége révén szülei lettek. Búcsút vesz a nagybácsiktól, unokatestvérektől is, kik szerették őt és most könnyezve állják körül korai koporsóját. Búcsúzik rokonaitól, szomszédoktól és minden jó ismerőstől, akik eljöttek, hogy megadják a végtisztességet korán porladni induló hamvainak.

Búcsúzik a munkatársaitól, kikkel együtt vívta nap nap után a kenyérharcot, kikkel megosztotta örömét, fiatalos szívének minden vidámságát, és akik beszüntették most a munkát, hogy tisztelettel adózzanak annak, akinek kezében végképp megállott a munka, megszűnt dolgozni, alkotni, hogy korai pihenőre térjen.

Mi is búcsúzunk tőled szomorú véget ért embertestvérünk. Isten veled ifjú halottunk! Lelked pihenjék meg az irgalmas Isten ölén, tested a szülőföld szent porában:

Aludjál hát, pihenve csendesen,

Szép álmodat ne bántsa senki sem,

Könnyű legyen a hant, a síri föld,

Míg eljön az, ki új életre költ.

Hosszú útra indulsz tőlünk, hát a viszontlátásra, a boldog viszontlátásra. Ámen.

Kőröstarján, 1971. március 13.